

مثال:

• انسان = Homo sapiens

• پیشو = Felis catus

• غنم = Triticum aestivum

=====

علمي نوم له دوو کلمو جوړ شوی دی:

• لومړی کلمه: جنیس (په لویه توره پیل کېږي)

• دویمه کلمه: نوع (په کوچنی توره پیل کېږي)

په شپږو عالمونو باندې طبقه بندي

ساینسپوهانو ژوندیو موجودات په شپږو عالمونو ویشلي دي. هر عالم موجودات لري چې په جوړښت، تغذیه او تولید مثل کې بېلابېل ځانګړتیاوې لري:

1. د بکتريا عالم

• ډیر واره یو حجروي جسمونه دي

• مشخصه هسته نه لري

• بکتريا د پروکایورټ له جملې څخه

مثال: یو باکتريا، آرک بکتريا.

2. د پروټیستا عالم

• ډېري پروټیستا یو حجروي ژوندي موجودات دي

د اتم ټولګې د بیولوژي تعلیمي لارښود د درې مهمو موضوعاتو پر بنسټ جوړ شوی:

• د ژوندیو موجوداتو طبقه بندي

• د ژوندیو موجوداتو علمي نومول

• په شپږو عالمونو باندې د ژوندیو موجوداتو طبقه بندي

=====

■ بیولوژي – اتم ټولګې | لومړی اونۍ

عمومي موضوع: د ژوندیو موجوداتو طبقه بندي او علمي نومول

■ ۱. مهم مفاهیم په ساده ژبه

1. د ژوندیو موجوداتو طبقه بندي څه ده؟

طبقه بندي ډلبندي معنا لري د ژوندیو موجوداتو د ورته والي او توپیر پر اساس په منظم ډول ډلبندي کول
مثال: انسان، سپی او خرګوشی ټول حیوانات دي، ځکه چې ګډې ځانګړتیاوې لري

2. ولې طبقه بندي مهمه ده؟

• د ژوندیو موجوداتو د مطالعه په برخه کې نظم رامنځته کوي.

• دا د ساینسپوهانو سره مرسته کوي چې د موجوداتو ډول، چلند او چاپیریال ښه وپېژني

3. علمي نومول څه دی؟

علمي نومول یوه نړیواله سیستم ده چې هر ژوندی موجود ته دوه برخیزه (لاتیني) نوم ورکوي.

کورني ښدي او تمرینونه

لومړي تمرین:-

په یوه جدول کې د پنځو ژوندیو موجوداتو نوم ولیکئ او اړوند عالم یې وښایئ.

ژوندي موجوداتو	عالم (Kingdom)
انسان	Animalia (حيواناتو)
غنم	Plantae (نباتاتو)
خمیرمايه	Fungi (فنجی)
آمیږ	Protista (پروتیستا)
بكتري	Monera (مونرا)

دویم تمرین : د درې حیواناتو یا نباتاتو علمي نومونه پیدا کړئ او په یادښت کتابچه کې ولیکئ.

بیلګه

• اوبښ Camelus dromedarius :

• منی Malus domestica :

• آس Equus caballus :

دریم تمرین (لیکلي وړ):

په خپلو کلمو ولیکئ چې ولې ساینسپوهان د علمي نومونو څخه کار اخلي.

• پروتستا عالم یوکارټ دی (هسته) لری

مثال: یوګلینا دی

3. د فنجی عالم

• فنج هغه عالم دی چط د کلوروفیل نه لرونکو یوکاربوت ژونديو موجودات څخه جوړ دي

• حرکت نه شي کولاي

• خپل خواړه د چاپیریال له تجزیې څخه اخلی او جذبوی

مثال : مرخیري، پوپنکي ، خمیر مایه

4. د نباتاتو عالم

• د نباتاتو عالم له څو حجروي موجودات څخه جوړ شوي دي

• نباتات د لمر د انرژۍ په موجودیت کې د ضیایي ترکیب د عملیې په واسطه د خوړو توکي جوړوي

• نباتات حجروي دیوال لري چې له سلولوز څخه جوړ شوي دي

5. د حیواناتو عالم

• د حیواناتو په عالم کې څو حجروي موجودات شامل دي،

• حس، حرکت، او فعال تغذیه لري

• شامل انسان، سپی ، کبان .

6. د ارک باکتریا عالم

• مایکروسکوپي موجودات په سختو چاپیریالونو کې ، لکه :
گرمو ځایونو او مالګینو ځمکو ژوند کوي

- دوه ژوندی موجودات په کور کې پرتله کړئ: لکه پيشو او گلدار نباتات <

- څه توپيرونه لري؟ (حرکت، تغذیه، د حجري جوړښت)

۵. د زده کړې خلاقانه طریقي

- علمي ژورنال: هره اونۍ یو ژوندی موجود وټاکئ، رسم یې کړئ، علمي نوم، ځانګړتیاوې او خپل عالم ولیکئ
- کورنی بحث: له خپلې کورنۍ وپوښتنئ، آیا د کوم حیوان علمي نوم پېژني؟

نمایش اجرا کول: یو کس د ساینسپوه رول ولوبوي، بل د یو حیوان د علمي نوم سره رول ولوبوي. خبرې وکړئ.

وروستی لنډیز

موضوع	ساده تشریح
د ژونديو موجودات طبقه بندي	د ښه نظم او پېژندنې لپاره علمي طبقه‌بندي
علمي نوم ورکول	د نړیوالو نومونو یا دوه برخیز لاتیني نوم ورکول
عالمونه	Monera, Protista, Fungi, Plantae, Animalia, Archaeobacteria
د طبقه بندي تر ټولو مهم دلیل	د موجوداتو د مطالعې، نوم ورکولو او پرتله کولو اسانتیا

پام وکړئ! د دې پورته مطالبو د ښه پوهیدو لپاره حتماً د ښوونځي کتاب او د درس ویدیوګانو ته مراجعه وکړئ

عملي او خلاقانه فعالیتونه

لومړۍ فعالیت: د طبقه بندۍ د ونې جوړول

یو ونې رسم کړئ او په هغې کې د شاخه ګانو له پورته څخه تر لاندې پورې دا طبقې ولیکئ

عالم ← فایلم ← کلاس ← ارډر ← فامیلی ← جنیس ← نوع

په پای کې یوه بېلګه ورکړئ:
انسان:

• عالم : Animalia

• فایلم : Cordata

• کلاس : Mammalia

• ارډر : Primates

• فامیلی : Hoinidae

• جنیس : Homo

• نوع : Homo Sapiens

دویم فعالیت: د موجوداتو د پېژندنې کارتونه جوړول

• یو کوچنی ضخیم کاغذ واخلي.

• د یو حیوان یا نبات نوم ولیکئ.

رسم کړئ، خپل عالم ولیکئ، او علمي نوم یې یادونه کړئ.

دریم فعالیت: په کور کې علمي پرتله